

*Klimaatadaptatie is voor
Tilburg speerpunt*

GROEN EN BLAUW VOEGEN ECHT WAT TOE

FRANK VAN SUCHTELEN BEELD: GEMEENTE TILBURG

Groen-blauwe structuren zijn een must voor klimaatadaptatie, vindt de Tilburgse wethouder Mario Jacobs: 'Wat ons betreft is er geen twijfel meer over de noodzaak daarvan, maar het punt is, hoe zet je dat gevoel van noodzaak om in echte actie. Dat gaat niet zo vlug, er moet veel gebeuren. Ik vergelijk het weleens met een de koersverandering van een mammoettanker, dat gaat ook niet zo snel. Maar we zijn op de goede weg. Tilburg investeert 5 miljoen euro in het groen in de binnenstad als bijdrage aan leefbaarheid, biodiversiteit en ook om het verblijf van bezoekers aan onze stad nog aangenamer te maken. Ondernemers zouden daar op hun manier ook op in kunnen haken.'

'Als je nieuw gaat bouwen,' zo zegt Mario Jacobs, 'dan moet je al bij het ontwerp goed rekening houden met klimaatadaptatie en biodiversiteit. Groen en water zijn de dragers van onze stad. Je bent bestuurder om je stad steeds beter te maken voor de bewoners. Dat houdt in dat je rekening houdt met aspecten als leefbaarheid en gezondheid. Natuur en stad gaan uitstekend samen, rood, groen en bloem zijn echt aanvullend aan elkaar.' Tilburg fungeert zelf ook als opdrachtgever voor bouwprojecten; een goed voorbeeld daarvan is de herontwikkeling van de Spoorzone. Hierbij staan de functies ondernemen, wonen, leren, inspireren en ontmoeten centraal. Een belangrijk onderdeel hiervan is naast beleving ook de hele groenstructuur en de biodiversiteit.

Groen levert op

In gemeenteland wordt nog veel te veel het argument 'groen kost geld en het levert niets op' gebruikt. 'En dat is onzin,' zegt Mario Jacobs: 'Je moet het wel willen zien, maar kijk

eens wat voor grote meerwaarde groen heeft. Het is goed voor de gezondheid, de waarde van het onroerend goed stijgt erdoor en met goede toepassing van groen kun je een geweldige bijdrage leveren aan het leefklimaat in de stad. Goed zorgen voor je inwoners betekent ook voorzieningen voor het voorkómen van zaken als wateroverlast, hittestress en fijnstof maar ook aandacht voor de biodiversiteit. Dat uit zich bijvoorbeeld in het aanleggen van retentievijvers met omringend groen en het stimuleren van dak- en gevelbegroeiing. Dat heeft een heel duidelijke economische reden. De kosten die wateroverlast met zich meebrengt zijn hoog. De kosten van de gevolgen van hittestress voor de gezondheid zijn eveneens aanzienlijk en een onaantrekkelijke stad zonder voldoende groen en blauw betekent ook een geringere animo om zich als bedrijf te vestigen of de stad als toerist te bezoeken en dat kost dus banen. Maar ook die eerstgenoemde aspecten bieden economisch voordeel.'

De wethouders die zich in Tilburg met deze aspecten bezighouden, zitten volgens Mario Jacobs op één lijn. 'We willen ook in ons duurzaamheidsdenken een kwaliteitsslag maken in

de binnenstad met groen. De burger is niet geïnteresseerd uit welk potje iets wordt betaald. De budgetten moeten zich aanpassen aan de stad en we moeten als bestuurder dus breder kijken dan de eigen portefeuille. We zouden de schotten moeten weghalen en één budget maken.'

Jacobs pleit voor een omslag in denken van kwantitatief naar kwalitatief groen. 'Het is een leerproces. We zijn er nog niet. De ervaringen die we opdoen zijn wel steeds positiever. Er is over de hele lijn een bewustwording op gang gekomen ook over de combinatie groen en blauw. Dat aan de voorkant meenemen, dat is mensenwerk, dat stimuleert.'

Nul op de Meter

In Tilburg worden ook door woningcorporaties en ontwikkelaars nul-op-de-meterwoningen gebouwd. Dat zijn huizen die evenveel (of meer) energie opwekken als dat nodig is voor het huis en het huishouden. Dat kan door een upgrade van de woning met onder meer isolatie, slimme installaties en eigen energieopwekking. Wethouder Jacobs vraagt zich af waarom daarbij niet veel meer voor de integrale aanpak wordt gekozen door ook

»

meteen klimaatadaptieve maatregelen te treffen: afkoppelen van regenwater, groene daken en verticaal groen. 'Dat is de volgende stap die we moeten zetten. Probleem daarbij is dat de kostendraager nu vaak niet degene is die de baten ontvangt.'

Geveltuintjes

Tilburg stimuleert zijn bewoners ook om de straat te verfraaien door middel van geveltuintjes. Daar is een speciale folder voor uitgebracht. Het initiatief slaat geweldig aan. De inwoners moeten er zelf om vragen. Er zijn er nu al bijna zeshonderd aangelegd en er zijn zelfs al wachtlijsten. 'Dit gebeurt allemaal binnen onze eigen Operatie Steenbreek', zegt Jacobs. 'We praten ook met de mensen over wat ze nog meer kunnen doen om hun tuin en buurt te vergroenen en daarmee een bijdrage te leveren aan het leefklimaat in de stad.' En dat werkt, zo blijkt uit tal van ideeën die ook worden gerealiseerd, zoals balkonbakken, guerrilla gardening, groene boomspiegels en dergelijke. En ook is er steeds meer belangstelling voor het afkoppelen van regenwater.

Hittestress

'In de stad is het op een warme dag al gauw zo'n 8 graden warmer dan in het buitengebied. En die extra warmte ga je, als je daar gevoelig voor bent, gauw hinderlijk voelen. Wil je daar wat aan doen dan zul je moeten vergroenen. Dat geldt voor ons als gemeente, maar ook voor de inwoners, die daar in hun eigen tuin en straat wat aan kunnen doen. Bij dat laatste hebben de media ook zeker een rol als intermediair bij het overtuigend bren-

gen van de boodschap. Daar zet de gemeente ook op in. Adaptatie houdt in dit verband ook in dat materialen waarmee wordt gewerkt, worden aangepast. Een simpel voorbeeld is bijvoorbeeld om geen zwarte stenen meer te gebruiken of zwarte daken, die houden immers de hitte vast, en ook het gebruik van materialen die waterdoorlatend zijn. Een goed voorbeeld is de Rueckertbaan. Daar is speciaal asfalt gelegd, voorzien van witte steenslag in plaats van grijze. De witte gemalen steentjes zorgen ervoor dat het asfalt in de zomer minder hitte vasthoudt.'

Gebiedsontheffing

Natuur en ecologie staan bij Tilburg hoog in het vaandel. De zorg voor de natuur wil nog weleens als een last worden gezien bij de ontwikkeling van nieuwbouwprojecten of renovatie. Maar in Tilburg ligt dit toch anders. Jacobs: 'Wij hebben onlangs de beschermde diersoorten vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen in het gebied van de oude stad in kaart gebracht. Op basis hiervan is een plan gemaakt om de verblijfplaatsen en de leefomgeving van deze dieren te verbeteren. Met toestemming van het Ministerie van Economische Zaken kunnen hiermee procedures voor onderhouds- en uitbreidingswerkzaamheden in de oude stad eenvoudiger en sneller worden uitgevoerd en krijgen de dieren een veel betere bescherming. Alle beschermde soorten krijgen zo een plek. Als eerste stad in Nederland hebben we een gebiedsontheffing voor gebouwbewonende soorten ingesteld. De gemeente doet nu het ecologisch onderzoek en dat betekent dus minder

kosten voor de initiatiefnemers van een project. Tegelijkertijd helpen we de initiatiefnemers bij het vormgeven aan natuurinclusief bouwen. Op die manier creëren we een win-winsituatie. Hier is de 'regel' weggehaald en staat de geest van de wet centraal en niet de letter.'

Medewerking en enthousiasme

Proberen medewerking, enthousiasme en dus draagvlak te creëren vindt Jacobs belangrijker dan regelgeving. 'Dan heb je het immers over de onderste norm. In dit verband is het interessant te zien hoe dat bijvoorbeeld werkt bij het klimaatadaptief maken van nieuwbouwprojecten. Dus niet opleggen, maar zelf laten zien dat het belangrijk is en niet noodzakelijkerwijs duurder hoeft te zijn. We zien dat het werkt. Projectleiders bij herinrichtingsprojecten worden enthousiast. Ook zien we meer en meer dat het bedrijfsleven inhaakt op het vergroenen. Zij zien ook het belang ervan. Bedrijventerreinen worden groener en dat heeft ook een aantoonbaar positief effect op de productiviteit van de medewerkers. De lokale middenstand ziet het functioneel winkelen veranderen in het beleavingswinkelen en daar draagt groen zeker aan bij. Tilburg wil ook de drie woningcorporaties graag betrekken bij het klimaatadaptief maken van de stad. Met een ervan bestaat al een samenwerking op dit gebied. Een voorbeeld: zo is een wijk bij wateroverlast best kwetsbaar. Je kunt samen klimaatadaptieve maatregelen nemen. Als zij het bij de woningen

doen, dan worden wij geïnformeerd en treffen dan maatregelen in de betreffende openbare ruimte.' De beide andere corporaties volgen de ontwikkelingen met belangstelling. Jacobs verwacht dat ook zij snel zullen aanhaken. 'Er is inmiddels al een convenant met de drie corporaties over klimaatneutrale woningen, klimaatadaptatie is de volgende stap. We zoeken hoe we elkaar kunnen helpen, maar ze moeten wel het eigen belang zien om er enthousiast voor te gaan.'

'We moeten het bedrijfsleven, de projectontwikkelaars en ook de woningcorporaties verleiden tot investeren uit hun welbegrepen eigenbelang en komen tot een zogenoemd level playing field waarbij alle spelers spelen met dezelfde regels. De voorlopers zullen op een gegeven moment zelf om een bepaalde regelgeving gaan vragen en daarmee de freeriders onder druk zetten.'

Vanuit de centrale overheid zijn er volgens Jacobs op het gebied van klimaatadaptatie eigenlijk nog te weinig richtlijnen. 'Het gaat nu wel de goede kant op sinds het kabinet eind 2016 een nationale adaptatiestrategie heeft uitgebracht.'

Het kan allemaal, maar je moet het wel willen, zegt Jacobs. Hij loopt volgens eigen zeggen tegen zijn eigen ongeduld aan. Het kan nog sneller en nog beter. 'Mentaliteit is primair, je ziet dingen veranderen, er wordt al veel meer integraal gedacht bij opdrachten. Groen en blauw voegt echt wat toe, juist ook voor de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen. En zien dat iets toegevoegde waarde heeft, dat stimuleert.'

«